Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2025)0229

Stāvoklis Afganistānā: atbalsts sievietēm un kopienām, kas cietušas nesenajās zemestrīcēs

Eiropas Parlamenta 2025. gada 9. oktobra rezolūcija par stāvokli Afganistānā: atbalsts sievietēm un kopienām, kas cietušas nesenajās zemestrīcēs (2025/2872(RSP))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,

– ņemot vērā 1979. gada 18. decembra ANO Konvenciju par jebkādas sieviešu diskriminācijas izskaušanu un 1989. gada 20. novembra ANO Konvenciju par bērna tiesībām, kuras Afganistāna ir ratificējusi,

– ņemot vērā ANO Ģenerālās asamblejas 2025. gada 7. jūlija Rezolūciju par stāvokli Afganistānā,

– ņemot vērā ANO ģenerālsekretāra 2025. gada 11. jūnija ziņojumu ANO Drošības padomei par stāvokli Afganistānā un tā ietekmi uz starptautisko mieru un drošību,

– ņemot vērā 1951. gada 28. jūlija ANO Konvenciju par bēgļa statusu un tās 1967. gada Protokolu,

– ņemot vērā starptautiskajās tiesībās noteikto neizraidīšanas principu,

– ņemot vērā secinājumus, kas tika pieņemti ANO īpašo sūtņu trešajā sanāksmē par Afganistānu, kura 2024. gada 30. jūnijā un 1. jūlijā notika Dohā (Katara),

– ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par stāvokli Afganistānā, jo īpaši 2024. gada 19. septembra rezolūciju par sieviešu stāvokļa pasliktināšanos Afganistānā, ņemot vērā nesen pieņemto likumu “Par

tikumu veicināšanu un netikumu novēršanu”[1],

– ņemot vērā Padomes 2022. gada 14. novembra secinājumus par sievietēm, mieru un drošību un Padomes 2021. gada 15. septembra secinājumus par Afganistānu, kuros izklāstīti pieci kritēriji ES sarunām ar *Taliban* vadītajām *de facto* varas iestādēm,

– ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (EST) 2024. gada 4. oktobra spriedumu[2], kurā noteikts, ka sistēmiska diskriminācija, piemēram, tā, ar ko saskaras Afganistānas sievietes *Taliban* režīma noteikumu dēļ, saskaņā ar ES patvēruma tiesību aktiem ir vajāšana,

– ņemot vērā 2017. gada 18. februārī parakstīto Sadarbības nolīgumu par partnerību un attīstību starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Afganistānas Islāma Republiku, no otras puses[3],

– ņemot vērā ES tematiskās pamatnostādnes par cilvēktiesību aizstāvjiem, par bērnu tiesību veicināšanu un aizsardzību, par vardarbību pret sievietēm un meitenēm un par jebkādas pret viņām vērstas diskriminācijas apkarošanu,

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 10. marta paziņojumu par ES humanitāro rīcību: jaunas problēmas, tie paši principi (COM(2021)0110), kurā par prioritāti noteikta aizsardzība, gatavība katastrofām un sieviešu un mazāk aizsargāto grupu vajadzības,

– ņemot vērā Pasaules Pārtikas programmas 2024. gada ziņojumu par Afganistānu, kas publicēts 2025. gada 27. martā;

– ņemot vērā tautas attīstības indeksu par 2022. gadu,

– ņemot vērā Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju, Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas 2017. gada 30. jūnija kopīgo paziņojumu “Jaunais Eiropas Konsenss par attīstību — mūsu pasaule, mūsu cieņa, mūsu nākotne”,

– ņemot vērā Starptautiskās Krīzes grupas analīzi “Afghanistan: The Taliban Restrict Women’s Rights, Worsening the Humanitarian Crisis” (Afganistāna: *Taliban* ierobežo sieviešu tiesības, pasliktinot humanitāro krīzi), kas publicēta 2023. gada 31. janvārī,

– ņemot vērā *UNICEF* 2024. gada 5. decembrī izsludināto aicinājumu

---

1 OV C, C/2024/7211, 10.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7211/oj.

2 Tiesas 2024. gada 4. oktobra spriedums lietā *AH, FN* v *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl*, C-608/22, C-609/22, ECLI:EU:C:2024:828.

3 OV L 67, 14.3.2017., 3. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/434/oj.

par humānās palīdzības finansējumu 2025. gadam,

– ņemot vērā ANO Bēgļu aģentūras 2025. gada septembrī izsludināto aicinājumu par ārkārtas finansējumu Afganistānai,

– ņemot vērā *UNICEF* 2025. gada 9. septembrī izsludināto aicinājumu par finansējumu reakcijai uz 2025. gada zemestrīci Afganistānā,

– ņemot vērā Starptautiskās Migrācijas organizācijas 2025. gada plānu reaģēšanai uz krīzi Afganistānā, kas publicēts 2024. gada 16. decembrī,

– ņemot vērā Pasaules Veselības organizācijas 2025. gada 16. janvārī publicēto aicinājumu par finansējumu veselības ārkārtas situācijām 2025. gadā,

– ņemot vērā Starptautiskās Krimināltiesas (SKT) 2025. gada 8. jūlijā izdotos *Taliban* augstākā līdera *Haibatullah Akhundzada* un *Taliban* galvenā tiesneša *Abdul Hakim Haqqani* apcietināšanas orderus,

– ņemot vērā EST 2024. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-621/21 par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu sievietēm, kuras saskaras ar dzimumbalstītu vardarbību[1],

– ņemot vērā Reglamenta 136. panta 2. un 4. punktu,

A. tā kā 2025. gada 31. augustā Konaras provinci Afganistānas austrumos skāra nāvējoša 6,0 magnitūdas stipra zemestrīce, kurā gan Konaras provincē, gan kaimiņos esošajā Nangarhāras provincē gāja bojā vairāk nekā 2200 cilvēku un vairāki tūkstoši tika ievainoti; tā kā ir iznīcināti vairāk nekā 6700 mājokļi un pilnībā sagruvuši vairāki ciemati, kā rezultātā vairāk nekā 11 000 cilvēku ir spiesti dzīvot teltīs un, tuvojoties ziemai, viņiem draud hipotermija; tā kā globālajiem humānās palīdzības samazinājumiem ir bijusi būtiska ietekme uz reaģēšanu krīzes situācijās;

B. tā kā *Taliban* režīms ir izraisījis Afganistānas starptautisku izolāciju, kuras rezultātā aizkavējās starptautiskās palīdzības sniegšana; tā kā zemestrīce ir nesamērīgi ietekmējusi sievietes, jo *Taliban* noteiktais stingrais sociālais kodekss liedz vīriešiem, kuri sniedz palīdzību, pieskarties sievietēm un tādējādi kavē glābšanu un medicīniskās palīdzības sniegšanu; tā kā kopš 2025. gada 5. septembra *Taliban* režīms ir liedzis ANO nožogotajā teritorijā Kabulā ienākt tajā strādājošajām Afganistānas sievietēm un darbuzņēmējiem, tādējādi nopietni ierobežojot humānās palīdzības piegādi sievietēm un meitenēm; tā kā dzimuma aparteīds, ko *Taliban* režīms ir uzspiedis Afganistānai, ietekmē veselības aprūpi un tam ir negatīva ietekme uz

---

1 Tiesas 2024. gada 16. janvāra spriedums lietā C-621/21 *WS* v *Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet*, ECLI:EU:C:2024:47.

palīdzības sniegšanu cietušajām sievietēm un meitenēm; tā kā nepietiekamais ārstu sieviešu skaits un stingrie ceļošanas ierobežojumi sievietēm un meitenēm ir palielinājuši zemestrīcēs lielo bojā gājušo skaitu; tā kā humānās palīdzības darbiniecēm ir bijusi izšķiroša nozīme skarto ciematu sasniegšanā, medicīniskās aprūpes un psihosociālā atbalsta sniegšanā un palīdzības sadalē;

C. tā kā kopš atgriešanās pie varas 2021. gada augustā *Taliban* režīms ir uzspiedis radikālu šariata likuma interpretāciju un izpildi un līdz ar to sievietes un meitenes Afganistānā gandrīz pilnībā ir izslēgtas no sabiedriskās dzīves; tā kā šā likuma izpilde tiek nodrošināta, nosakot plašus ierobežojumus sievietēm un meitenēm, tostarp aizliegumus iegūt vidējo un augstāko izglītību, veikt lielāko daļu darbu, piekļūt sabiedriskajām telpām un nodarboties ar sportu, ieviešot stingrus ģērbšanās noteikumus, likvidējot no vardarbības cietušajām personām paredzētas atbalsta sistēmas un nosakot prasības, ka sievietēm jāceļo tikai vīrieša pavadībā; tā kā papildu dekrēti, piemēram, 2024. gada decembra aizliegums sievietēm iegūt medicīnisko izglītību vai kārtot ārsta profesijas noslēguma eksāmenus, Afganistānā ir krasi samazinājuši medicīnas speciālistu sieviešu skaitu;

D. tā kā 2024. gadā EST pieņēma trīs nozīmīgus spriedumus[1] par dzimumbalstītu vardarbību un vajāšanu un norādīja, ka dalībvalstīm ir tiesības ņemt vērā tikai dzimuma un valstspiederības apsvērumus, kad individuāli tiek izskatīts patvēruma pieprasījums, ko iesniegusi sieviete ar Afganistānas valstspiederību;

E. tā kā laikā no 2025. gada 30. septembra līdz 2. oktobrim *Taliban* režīms valsts mērogā bija bloķējis internetu un tādējādi traucēja saziņu, lidojumus, banku pakalpojumu un pamatpakalpojumu sniegšanu un liedza miljoniem Afganistānas iedzīvotāju piekļuvi informācijai un izglītībai, jo īpaši atņēma sievietēm un meitenēm vienu no pēdējām atlikušajām iespējām mācīties, ņemot vērā viņām noteikto *Taliban* režīma aizliegumu turpināt mācīties pēc sestās klases pabeigšanas,

F. tā kā saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas datiem Afganistānā līdzekļu trūkuma dēļ ir slēgtas 422 veselības aprūpes iestādes un tas ir ietekmējis 3,08 miljonus cilvēku; tā kā Afganistānā ir sākušās vairākas ārkārtas situācijas veselības jomā un tās ir pasliktinājušas jau tā vienu no augstākajiem māšu mirstības rādītājiem pasaulē;

---

1 Tiesas 2024. gada 16. janvāra spriedums lietā C-621/21 *WS* v *Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet*, ECLI:EU:C:2024:47; Tiesas 2024. gada 11. jūnija spriedums lietā C-646/21 *K, L* v *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*, ECLI:EU:C:2024:487; Tiesas 2024. gada 4. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-608/22 un C-609/22 *AH, FN* v *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl*, ECLI:EU:C:2024:82.

G. tā kā humanitārā situācija Afganistānā ir smaga — no humānās palīdzības ir atkarīgi gandrīz 24 miljoni cilvēku, un gandrīz 15 miljoni cilvēku cieš no akūta pārtikas trūkuma; tā kā laikā no 2024. gada janvāra līdz oktobrim Afganistānā atgriezās vairāk nekā 1,1 miljons afgāņu, no kuriem daudzi atgriezās piespiedu kārtā, palielinot spiedienu kopienās, kurās jau valdīja spriedze; tā kā Afganistānā ir vairāk nekā 3,2 miljoni iekšzemē pārvietoto personu un kaimiņvalstīs ir 5,3 miljoni afgāņu bēgļu un patvēruma meklētāju;

H. tā kā ASV ārvalstu palīdzības finansējuma samazināšana ir smagi skārusi Afganistānas veselības aprūpes sistēmu un pārtikas palīdzības programmas; tā kā ES un tās dalībvalstis joprojām ir viens no lielākajiem humānās palīdzības sniedzējiem Afganistānai un ir apstiprināts ārkārtas finansējums 1 miljona EUR apmērā, kas tiks sniegts papildus 161 miljonam EUR, kuri 2025. gadā jau atvēlēti humānajai palīdzībai un paredzēti organizācijām visā Afganistānā; tā kā ES humāno palīdzību Afganistānā sniedz tikai ar humānās palīdzības partneru starpniecību;

I. tā kā Afganistānā joprojām saglabājies augsts teroristisko darbību līmenis, ko ietekmē tādi islāmistu ekstrēmistu grupējumi kā *Taliban*, *Al-Qaeda* un *ISIS-K*, kuri apzināti uzbrūk civiliedzīvotājiem, minoritātēm un humānās palīdzības sniedzējiem; tā kā ES pamatoti nav attiecību ar Afganistānas *de facto* varas iestādēm,

1. pauž dziļas bažas par zemestrīču izraisīto humanitāro situāciju Konaras, Nangarhāras un kaimiņos esošajās provincēs, izsaka līdzjūtību upuru ģimenēm un mudina starptautiskos dalībniekus palīdzēt pēc iespējas ātrāk sniegt atbalstu izdzīvojušajiem; uzstāj, ka ir jāpalielina ārkārtas palīdzība iedzīvotājiem, kas nav saņēmuši pietiekamu atbalstu, ka robežšķērsošanas vietās ir jāsniedz palīdzība migrantiem, kas ir atgriezušies, un ka jo īpaši ir jāuzlabo sieviešu un bērnu veselības aprūpes pakalpojumi; mudina Afganistānas *de facto* varas iestādes atcelt visus ierobežojumus, kas ierobežo piekļuvi humānajai palīdzībai vai tās sadali; nosoda apzinātu atstāšanu bez palīdzības, kurai Afganistānas režīms ir pakļāvis šajā traģēdijā cietušās sievietes un meitenes, atzīstot to par noziegumu pret cilvēci;

2. stingri nosoda tādus represīvos pasākumus kā nesen *Taliban* režīma īstenoto interneta bloķēšanu visā valstī; atkārtoti norāda, ka šāda prakse palielina Afganistānas iedzīvotāju izolētību, jo īpaši attiecībā uz sievietēm, kuras vēlas izmantot mācību iespējas tiešsaistē, un negatīvi ietekmē humānās palīdzības operācijas un valsts trauslo ekonomiku; aicina *de facto* varas iestādes atturēties no šādas prakses nākotnē;

3. mudina starptautisko sabiedrību koordinēt centienus, lai sniegtu humāno palīdzību un palielinātu to, atjaunotu infrastruktūru un sniegtu cietušajiem medicīnisko un psiholoģisko atbalstu, tostarp traumu gadījumā; aicina veikt lielākus ieguldījumus noturībā, kuras

pamatā ir kopienas, tostarp mājokļos, kas ir izturīgi pret zemestrīcēm, vietējās veselības aprūpes sistēmās, nodrošinātībā ar pārtiku un iztikas līdzekļos sievietēm; aicina Komisiju steidzami palielināt atbalstu Afganistānai, lai nodrošinātu atbalstu pamatvajadzībām un iztikai, un palielināt finansējuma sadali pa valstīm; aicina Komisiju turpināt darbu, ievērojot humānās palīdzības, attīstības un miera saikni; atgādina, ka arvien sliktāka humanitārā situācija un vispārējais labākas nākotnes perspektīvu trūkums var izraisīt arvien lielāku destabilizāciju un radikalizāciju, kā arī iedzīvotāju piespiedu pārvietošanu Afganistānā un ārpus tās robežām; atzinīgi vērtē Komisijas nodomu, kas pausts priekšlikumā "Eiropa pasaulē"[1], proti, palielināt ES atbalstu noturības darbībām un integrētai reaģēšanai uz nestabilitāti, un šajā sakarā mudina Komisiju un dalībvalstis elastīgi un uz vairākiem gadiem palielināt finansējumu; mudina ES palielināt sadarbību ar reģionālajiem partneriem un uzticamām nevalstiskajām organizācijām, lai nodrošinātu, ka palīdzības sniegšana, ja vien iespējams, notiek, apejot *Taliban* iejaukšanos;

4. ar dziļām bažām norāda, ka zemestrīces skartajā reģionā sagrautajās mājās un iznīkušajās lauksaimniecības zemēs pēc piespiedu izraidīšanas no Irānas un Pakistānas masveidā atgriežas afgāņu ģimenes; nosoda cilvēktiesību pārkāpumus, kas notiek šo deportāciju laikā; pauž lielas bažas par šajās provincēs humānās palīdzības infrastruktūrai radīto papildu slodzi; aicina Irānu un Pakistānu nekavējoties pārtraukt deportācijas uz Afganistānu; šajā sakarā uzsver, ka ir būtiski ievērot neizraidīšanas principu, it īpaši ņemot vērā notiekošo konfliktu un nestabilitāti Afganistānā, kā arī etnisko grupu, sieviešu un politisko oponentu vajāšanu;

5. ar bažām norāda par to afgāņu cilvēktiesību aizstāvju, žurnālistu un citu publisku personu stāvokli, kuri pēdējo desmit gadu laikā ir atbalstījuši demokrātijas attīstību Afganistānā un kuriem ir piešķirti dokumenti, kas paredz viņu pagaidu uzturēšanos Pakistānā; mudina ES un tās dalībvalstis, ja iespējams, attiecīgā gadījumā palīdzēt šo personu pieteikumu izskatīšanas procesā;

6. stingri nosoda daudzos *Taliban* režīma noteiktos ar dzimumu saistītos ierobežojumus un diskriminējošu politiku, kas liedz Afganistānas sievietēm piekļūt izglītībai, medicīniskajai apmācībai un veselības aprūpei, kā arī sniegt humāno palīdzību un kuras rezultātā ir izveidojies dzimuma aparteīds; aicina ES atbalstīt dzimuma aparteīda atzīšanu par noziegumu pret cilvēci; aicina Afganistānas *de facto* varas iestādes atcelt visus ierobežojumus sievietēm un mudina nekavējoties atjaunot sieviešu un meiteņu pilnīgu, vienlīdzīgu un jēgpilnu līdzdalību sabiedriskajā dzīvē; atkārtoti aicina ES un

---

[1] Komisijas 2025. gada 16. jūlija priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido instrumentu "Eiropa pasaulē" (COM(2025)0551).

dalībvalstis veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai Afganistānas sievietes varētu jēgpilni piedalīties starptautiskos forumos un sarunās; īpaši mudina *de facto* varas iestādes no jauna atvērt medicīniskās izglītības centrus, ņemot vērā, ka valstī ļoti trūkst medicīnas darbinieču;

7. mudina *de facto* varas iestādes nekavējoties atcelt ierobežojumus humānās palīdzības darbiniecēm un studentēm, ļaut sievietēm pilnībā piedalīties katastrofu novēršanas pasākumos un atļaut sieviešu tiesību organizācijām turpināt darbību Afganistānā; īpaši aicina iestādes nekavējoties atcelt visus ierobežojumus sievietēm, kas strādā pilsoniskās sabiedrības organizācijās gan vietējā, gan starptautiskā līmenī, lai viņas varētu turpināt savu darbu;

8. nosoda pastāvīgo vardarbību pret sievietēm Afganistānā, tostarp izvarošanu un seksuālo vardarbību, piespiedu (bērnu) laulības, vardarbību ģimenē un sieviešu dzimumorgānu kropļošanu;

9. uzstāj, ka *Taliban* režīmam ir jānovērš tas, ka tādi teroristu grupējumi kā *Al Qaeda*, *Da'esh*, *ISIS-K* un citi teroristu grupējumi un personas izmanto Afganistānas teritoriju, lai apdraudētu kādas citas valsts drošību, un jāliedz uzturēšanās iespējas šādu grupējumu dalībniekiem, neļaujot viņiem veikt vervēšanu, apmācīšanu vai līdzekļu vākšanu; pauž bažas par to, ka šīs saistības netiek pildītas; mudina visus attiecīgos partnerus pastiprināt centienus, lai iznīcinātu visus teroristu finansēšanas tīklus;

10. aicina ES un dalībvalstis palielināt spiedienu uz *Taliban*, tostarp noteikt mērķorientētas sankcijas, iesaldēt aktīvus un piemērot ceļošanas aizliegumus *Taliban* līderiem, kuri ir atbildīgi par sistemātiskiem cilvēktiesību pārkāpumiem, un atturēties no diplomātisko attiecību atjaunošanas ar *Taliban* režīmu, ievērojot piecus kritērijus, kas izklāstīti Padomes 2021. gada septembra secinājumos par Afganistānu;

11. aicina starptautisko sabiedrību saukt *Taliban* režīmu pie atbildības, tostarp izveidojot neatkarīgu ANO izmeklēšanas mehānismu attiecībā uz Afganistānu, un izpildīt SKT 2025. gada jūlija *Taliban* augstākā līdera *Haibatullah Akhundzada* un *Taliban* galvenā tiesneša *Abdul Hakim Haqqani* apcietināšanas orderus, kas izdoti, pamatojoties uz noziegumiem pret cilvēci saistībā ar sieviešu un meiteņu vajāšanu; pauž atbalstu notiekošajām izmeklēšanām par dzimumbalstītu vajāšanu un citiem cilvēktiesību pārkāpumiem;

12. atzinīgi vērtē to, ka attiecībā uz Afganistānu ir izveidots neatkarīgs izmeklēšanas mehānisms kā atbilde uz Afganistānas cietušo iedzīvotāju lūgumiem, atzīst to par būtisku soli ceļā uz patiesības, taisnības un pārskatatbildības sniegšanu Afganistānas tautai, kas savā valstī cieš no starptautiskiem noziegumiem un starptautisko tiesību pārkāpumiem; atzinīgi vērtē arī ANO īpašā referenta pilnvaru

atjaunošanu un atkārto viņa aicinājumu nodrošināt pārskatatbildību;

13. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniecei / Augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, ES īpašajam sūtnim Afganistānā un Afganistānas *de facto* varas iestādēm.